

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci vyřízení stížnosti na postup nemocnice při neumožnění přítomnosti zákonného zástupce u nezletilého na operačním sálu

A. Závěry šetření a vyjádření magistrátu

Dne 28. června 2021 jsem vydala zprávu o šetření (dále jen „zpráva o šetření“) postupu Magistrátu hlavního města Prahy (dále také „magistrát“) ve věci vyřízení stížnosti paní A. A., bytem xxxxxxxx (dále jen „stěžovatelka“), zastoupené spolkem Juno Moneta, sídlem Alešova 895/54, 400 01 Ústí nad Labem. Podnět se týká vyřízení stížnosti na poskytovatele zdravotních služeb nemocnici C. (dále jen „nemocnice“) Magistrátem hlavního města Prahy týkající se neumožnění přítomnosti zákonného zástupce při úvodu do anestezie nezletilého pacienta se zdravotním postižením (Downův syndrom a Hirschungova choroba) a při jeho probouzení.

Po provedeném šetření jsem dospěla k závěru, že magistrát při vyřizování stížnosti pochybil tím, že si nebyl vědom toho, že v rámci vyřízení stížnosti **přezkoumává i soulad vnitřního řádu poskytovatele s právní úpravou.**

K mému závěru o povinnosti magistrátu přezkoumat soulad vnitřního řádu poskytovatele s právní úpravou se nesouhlasně vyjádřil ředitel magistrátu Ing. Martin Kubelka, Ph.D. (dále jen „ředitel magistrátu“).

S vyjádřením ředitele magistrátu nemohu souhlasit. Z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti¹, mj. i oblast zdravotnictví, proto vydávám závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Součástí stanoviska je návrh opatření k nápravě.²

B. Závěrečné hodnocení

V nesouhlasném vyjádření ředitel magistrátu uvedl následující důvody.

Ředitel magistrátu neakceptuje, že magistrát pochybil tím, že si nebyl vědom toho, že v rámci vyřízení stížnosti přezkoumává i soulad vnitřního řádu nemocnice s právní úpravou. Poukazuje na to, že vnitřní řád je schválený orgánem veřejného zdraví a podléhá ustanovením zákona o ochraně veřejného zdraví. Z toho dovozuje, že je v souladu s právní úpravou.

„Součástí provozního řádu jsou i provozní pokyny, které řeší příjem nemocných, přeložení nemocného, propuštění pacienta do domácí péče, péče o umírajícího pacienta, lékařskou a ošetrovatelskou péči, denní režim, stravování nemocných, ochranu dětí před úrazem,

1 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Viz část C. tohoto stanoviska.

hospitalizované doprovody pacientů a návštěvy pacientů, režim návštěv, informace o stavu nemocných, dokumentaci, duchovní služby a další pokyny.

Z tohoto závazného vnitřního předpisu jasně vyplývá, mimo jiné, že doprovod pacienta je povinen uposlechnout pokynů ošetřujícího personálu. Přítomnost doprovodu pacienta musí být v souladu s právními předpisy a provozním řádem pracoviště a nesmí narušovat poskytování zdravotních služeb. Z provozního řádu dále jasně vyplývá, že osoby blízké a osoby určené pacientem ani návštěvy nemají přístup na operační sál.“

Dále uvádí podmínky na JIP, kdy je rodičům a návštěvám umožněn vstup pouze se souhlasem ošetřujícího lékaře a po domluvě s ošetřující sestrou. Ne vždy lze umožnit návštěvu a pobyt u lůžka dítěte. O výjimkách rozhoduje lékař a může také návštěvu ukončit, pokud návštěva narušuje léčebný režim navštíveného pacienta nebo dalších pacientů.

Ředitel konstatuje, že magistrát nemá kompetence k hodnocení, zda nemocnice má umožnit přítomnost osob na operačním sálu při uvádění do anestezie z hygienického hlediska nebo stavebně-technického uspořádání prostor operačních sálů a přilehlých pracovišť. Toto pokládá za kompetenci orgánů ochrany veřejného zdraví, které uplatňují požadavky na splnění hygienických podmínek.

Dále ředitel zmiňuje, že se stěžovatelka na magistrát obrátila s otázkou, kdo jedná v nejlepším zájmu dítěte, když se o duševní stránku celé problematiky nikdo nezajímá. K tomu výslovně odcitoval odpověď magistrátu na stížnost paní A. A.³

Ředitel v závěru vysvětluje, že magistrát odkázal na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a existenci monitorovacího orgánu pro naplňování práv osob se zdravotním postižením.

Předně se vyjádřím k neumožnění přítomnosti na operačním sálu u nezletilého.

Jak jsem již uvedla v závěrečném stanovisku sp. zn. 3462/2020/VOP/BV, jsem názoru, že si magistrát musí být vědom toho, že pokud má nemocnice vhodné stavebně-technické uspořádání a dostatek personálu, který by se staral o rodiče v předšálí, může nemocnice k pohybu v předšálí nastavit protiepidemická opatření. K tomuto postupu by měl také do budoucna nemocnice vést, tak, aby nemocnice zajistila nepřetržitou přítomnost osob u nezletilého. Orgán ochrany veřejného zdraví pak tato opatření vyhodnotí „pouze“ v rámci zákona o ochraně veřejného zdraví a požadavků na splnění hygienických podmínek. Možnost stanovení těchto pravidel vyplývá i z odpovědi Hygienické stanice hl. města Prahy k dotazu na přítomnost rodičů na operačním sálu, kterou magistrát má k dispozici a je mu z jeho činnosti známa.

3 „K otázce, kdo tedy jedná v nejlepším zájmu dítěte, uvádí MHMP následující. Ratifikací Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením ze dne 28. 09. 2009 vznikla České republice povinnost zřídit monitorovací orgán pro naplňování práv osob se zdravotním postižením ve smyslu čl. 33 odst. 2 této Úmluvy. Této své povinnosti dostala Česká republika přijetím zákona č. 198/2017 Sb., který novelizoval zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, a rozšířil tak jeho působnost o monitorování práv osob se zdravotním postižením. V rámci působnosti jakožto monitorovacího orgánu se ombudsman systematicky zabývá problematikou práv osob se zdravotním postižením a jejich naplňováním. Provádí výzkumy, vydává doporučení k otázkám souvisejícím s naplňováním práv osob se zdravotním postižením a dále také navrhuje opatření směřující k ochraně osob se zdravotním postižením.“

Současně však vítám, že při vyřizování stížnosti magistrát přihlédl k místu poskytování zdravotní péče na operačním sálu. Vycházel i ze znění vnitřního řádu nemocnice. Zdůrazňuji však, že pokud by v konkrétním případě dospěl k závěru o nutnosti změny vnitřního řádu nemocnice (jelikož přezkoumává jeho soulad s právní úpravou včetně umožnění přítomnosti zákonného zástupce při poskytování zdravotních služeb u nezletilého), mohl by nemocnici uložit, aby uvedla vnitřní řád do souladu s právní úpravou.

Pro úplnost jen uvádím, za správný postup v situaci, která nastala v případě stěžovatelky, považuji, že si **magistrát vyžádá znění vnitřního řádu poskytovatele a posoudí, zda je vnitřní řád v souladu s právní úpravou.** V případě, že nikoliv, navrhne v rámci nápravných opatření jeho změnu. Magistrát tedy přezkoumá důvody, pro které nemocnice odmítá umožnit přítomnost zákonného zástupce dítěte na operačním sálu – zda sledují legitimní cíl a požadavky kladené vnitřním řádem nemocnice. V této souvislosti se má zabývat také prostorem pro uspaní a probouzení pacienta – **zda má poskytovatel k umožnění přítomnosti dalších osob hygienické, stavební a technické uspořádání a zda k tomu poskytovatel činí, nebo bude činit kroky do budoucna.**

Magistrát by proto měl usilovat o zlepšení podmínek při poskytování zdravotních služeb a vést nemocnice k jejich nastavení v co nejvyšší míře k pacientům a jejich rodinám.

Nyní mě překvapuje, že mi ředitel magistrátu sdělil tento svůj názor, jelikož na mé závěrečné stanovisko se shodnými závěry v jiné věci přijal navržené opatření k nápravě, které spočívalo v tom, že se magistrát bude řídit mým posouzením věci.⁴ Pevně věřím, že dojde k vyjasnění tohoto postoje a že se magistrát bude do budoucna mým posouzením řídit, jak již přislíbil.

K poukázání na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a existenci monitorovacího orgánu pro naplňování práv osob se zdravotním postižením považuji za důležité znovu uvést, že se jedná o působnost, kterou na mě přenesl veřejný ochránce práv JUDr. Stanislav Křeček⁵.

Za tímto účelem provádím výzkumy, šetření a vypracovávám doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením. Jedná se však o systémová řešení, které mi může magistrát postoupit v případě, že má poznatky o systémových nedostatcích s případnými návrhy ke zlepšení.

Nejlepší zájem dítěte je pak předním hlediskem při všech činnostech týkajících se dětí.⁶ Individuální případy, se kterými se magistrát setkává při vyřizování stížností, nicméně vyhodnocuje a vyřizuje sám jako správní orgán vyřizující individuální stížnost podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.

4 Přípis ze dne 31. května 2021, č. j. MHMP 753059/2021.

5 Podle § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

6 Čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (sdělení federálního MZV č. 104/1991 Sb.): „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnymi orgány.“

C. Opatření k nápravě

Magistrátu navrhuji, aby:

- seznámil s mým posouzením věci své zaměstnance a
- řídil se mým posouzením věci ve své praxi.

Závěrečné stanovisko zasílám řediteli magistrátu a žádám ho, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda navržená opatření k nápravě provedl, a to ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto stanoviska. Stanovisko zasílám také zástupkyni stěžovatelky.

Pokud magistrát nepřijme navržená opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudou považovat za dostatečná, podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv vyrozumím nadřízený úřad, případně mohu o svých zjištěních informovat veřejnost včetně sdělení jmen osob oprávněných jednat jménem úřadu.

Brno 1. září 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(stanovisko je opatřeno elektronickým podpisem)